

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Падпішчыкам, чытачом і усяму беларускаму грамадзянству жадаем Вясёлых Сьвят!

Палітыка палянзацыі.

Далей мы падаём два дакуманты, адзін з іх, гэта—заява Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры і другі—адказ міністра асветы п. Дабруцкага.

Калі разглядзець гэтыя дакуманты, дык адразу можна заўважыць адсутнасць добрага волі ў п. міністра — прыхільца да справы і шчыра трактаваць беларускае школьніцтва.

Вынікам Інстытутскага звароту да пана міністра ёсць чатыры пункты, якія ставяць на перашкодзе да здзейшэння мэтай Інстытуту аб заснаванні беларускага прыватнага школьніцтва. Аднак-жа п. міністар з усіх гэтых перашкодных пунктаў нашой магчымым адхіліць толькі адзін і то гэтакі, які бязумоўна зьяўляўся найменш перашкодным. Дый ясна, калі сялянства бярэ на сваё ўтрыманьне ўсю школу, дык і 20 зл. аплаты не маглі-бы ўстрымаць справы. Але-ж тут ходзіць аб нечым зусім іншым. Гэтае іншае вось што: калі Інстытут даводзіць, што не дапускаюцца да школы кваліфікаваныя вучыццалі, дык п. міністар адказвае, што Канстытуцыя абавязвае школьныя ўлады вымагаць поўных кваліфікацыяў, а калі Інстытут просіць арганізаваць адпаведныя курсы, каб беларускія вучыццалі маглі давучыць польскую мову, дык пан міністар на гэта нічога не адказаў. І ў гэтым відаць тая адсутнасць волі і прыхільнасці да справы беларускага школьніцтва, аб якіх гаварылася на пачатку нашага артыкулу. Бо пан міністар ня хоча прызнаць поўнымі тых кваліфікацыяў, якія мае беларускае вучыццальства і ня выаўляе, як відаць з адказу, ніякага жадання. Гэта мы лічы найвялікшаю перашкодаю на шляху арганізацыі беларускага школьніцтва.

Інстытут просіць упрасьціць фармальнасці на складаньне заяваў аб школах, лічачы тыя фармальнасці, гэтак як яны абстаўляны цяпер немагчымымі для выканання, але-ж п. міністар і на гэта таксама нічога аблягчаючага ня ўчыніў, а проста канстатаваў факт, што трэба тыя фармальнасці, якія ўведзены перадамаёвым эндэцкімі ўрадамі ў мэтах скасавання беларускага школьніцтва выконваць. Калі гаварыць аб іх выкананні, дык трэба адзначыць, што можа не на толькі зьяўляюцца цяжкімі самымі ўставамі, як воля тых людзей, якія іх ажыццяўляюць. Заўсёды калі ня будзе нажадання ў школьных уладаў, дык і заўсёды будзе не прыдатнасць і неадпаведнасць тых доказаў, якія будзе мець

Адказ п. міністра асветы.

Яшчэ 6 кастрычніка Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры звярнуўся да п. міністра асветы з уматываванай заявай у справе беларускага прыватнага школьніцтва. Паміж іншым у заяве было падаана:

„Нямаючы зусім дзяржаўных беларускіх школ, дзякуючы палітыцы ўраду, беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры пачаў захады з мэтай арганізацыі, у меру магчымасці, прыватных беларускіх школ. На 1926-7 школьны год Інстытут падаў адпаведным школьным інспектарам заявы на 15 (пасля было падаана больш заяваў) беларускіх школ. Дагэтуль ніводная з гэтых заяваў ня была прыхільна вырашана“.

Далей у заяве падааны канкрэтныя факты ўсіх перашкодаў, што ставяць школьныя інспектары. Заява заканчваецца такімі пастулятамі:

„У сувязі з вышэй падаанай вельмі прасім п. міністра:

- 1) аб распараджэнні з мэтай неадкладна дазволіць распачаць навуку ў беларускіх прыватных школах, на якія падааны заявы, паводле далучанага спіску і аб загадзе з мэтай шпикага і прыхільнага вырашання новых заяваў на прыватныя беларускія школы;
- 2) аб скасаванні распараджэння, на аснове якога заявы на школы павінны быць аплачываны штэмплёвай аплатай і іншай у суме 20 зл., як нязгоднага з дэкрэтам Нач. Дзярж. з 1919 г.;
- 3) аб уплачэнні фармальнасцяў пры складанні заяваў на беларускія прыватныя школы, перадусім перастаць жадаць натарыяльнага пасведчання падпісаў сяброў ураду Т-ва, якое стараецца аб канцэсіі і доктарскага пасведчання аб прыдатнасці школьнага будынку;
- 4) аб распараджэнні з мэтай прызначэння беларускіх вучыццалёў, якія акончылі перад вайной або ў часе сусветнае вайны вучыцельскія сямінары, або роўназначныя вучыцельскія курсы, або вытрымалі экзамен на вучыцельскае пачатковых школ, за кваліфікаваных вучыццалёў, зусім прыдатных да працы ў прыватных беларускіх школах“.

На гэтую заяву пасля паўгоду Інстытут атрымаў ад п. міністра адказ ад 1.-IV такога зместу:

„Дзяржаўнае выражанае ў заяве, што нібыта цалком ня было беларускіх дзяржаўных школаў, не адпавядае праўдзе, бо ўсюды, дзе існуюць варункі вызначаныя ўставамі—залажаны пачатковыя дзяржаўныя школы з наву-

Беларус пры старанні аб родную школу. І вось, замест таго, каб выказаць хоць маленькае імкненне да ўхілення гэтага, пан міністар наадварот, робіць закіды Інстытуту, што Інстытут не прыдзержаўся фармальнасцей, якія вымагаюцца правіламі.

Але-ж самыя правілы, дык гэта тыя правілы, якімі кіраваўся эндэк Грабскі, а разумеецца, што сучасны ўрад, які адсунуў ад улады эндэкаў, навінён быў-бы заадно з іх тварцамі адсунуць тыя ўзаканенні, якія асталіся пасля іх, як цяжкая і забіваючая творчыя сілы Беларускага Народу спадчына. А тагды можна было-б

чаннем у беларускай мове. Адносна выдавання канцэсіяў на адкрыццё прыватных пачатковых школаў, міністэрства зазначае, што школьныя ўлады абавязаны вымагаць тарнавання абавязваючых правілаў асабліва адносна выканання ўмоваў устаноўленых у распараджэннем ген. камісара ўсходніх Земляў ад 11 кастрычніка 1919 г. (Ур. Дз. Мін. В. Р. і П. А. Нр. 12/13 поз. 1).

Невыкананьне абавязваючых правілаў пры захадзе на канцэсію Беларускім Інстытутам Гаспадаркі і Культуры вымагае як неабходнасць трэбаваць школьнымі ўладамі дадатковых высъясненняў і ўсправядлівенняў, што спазьняе вырашэнне справы з віны самых пэнтаў. Для прыкладу ўспомніць належыць аб школах у Рудаўцы і Малым-Угрыне, на якія атрымала канцэсію Т-ва Беларускае Школы ў Радш-ковічах, а паміма гэтага аб такіх самых канцэсіях стараўся Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры, да якога школьныя ўлады безрэзультатна звярталіся некалькі разоў аб высъясненні справы.

У справе вучыцельскіх сіл, прапанаваных у прыватныя школы, дык школьныя ўлады абавязаны засьцерагаць згодна арт. 117 канстытуцыі, каб вучыццалі ў прыватных школах адпавядалі вымаганьням уставаў аб кваліфікацыі, бяспечнасці дзяцей і лёальных адносінаў да дзяржавы.

Жалабы датыкаюцца канкрэтных здарэнняў могуць быць разгледжаны індывідуальна, калі зацікаўлены асобы звярнуцца адпаведна і на часе да школьных уладаў адпаведных інстытуцыяў.

У справе жадання школьным інспектарам у Стоўпцах аплаты ад заяваў і далучнікаў адносна канцэсіяў на прыватныя школы, дык дана адпаведнае высъясненне, што заявы гэтага роду аплаце не падлягаюць.

Падпісаў міністар Добруцкі“.

Як бачым, п. міністар асветы адкінаў пастуляты Інстытуту, каб школьная адміністрацыя і далей не давала дазвонаў на прыватныя беларускія школы.

сьцьвердзіць умелае кіраваньне сучасным урадам дзяржаваю і сьведчыла-б гэта абразумным трактаваньні сучасных абставінаў адносна беларускага школьнага пытання.

Такая палітыка польскага ўраду, маючая на мэце толькі палянзацыю беларускіх зямель, раней ці пазней павінна будзе збанкрутаваць, бо нацыянальная адраджэнне Беларускага Народу ёсць ужо арганічна звязана з нашым народам. Ідэя нацыянальнага адраджэння разьвіваецца ўжо натуральным парадкам і, затым ніякія, выдуманая чужым урадам перашкоды, ня спыняць беларускага адраджэскага руху.

Наступны нумар „Сялянскае Нівы“ выйдзе за тыдзень.

Што дзеецца ў сьвеце?

Саветы і Кітай.

Калі здарыўся выпадак у Пэкіне—рэвізіі савецкага пасольства кітайскімі ўладамі, дык увес сьвет думаў, што на гэта Саветы зарэагуюць аружным выступленьнем. Але-ж, як відаць тым часам канчаецца гэты выпадак, на адкліканьні з Пэкіну савецкага пасла і толькі...

На зьездзе Саветаў у Маскве ў сваіх прамовах кіраўнікі Савецкага Саюзу заявілі, што капіталістычныя дзяржавы хацелі справакаваць вайну паміж Саветамі і Кітаем, але-ж гэта ім не ўдалося, бо мы жадаем толькі супакою.

Спрэчкі куомінтангу і камуністых.

Кантонскі галоўнакамандуючы Чанг-Кай-Шэк сарваўшы добрыя адносіны са сваімі камуністымі, пачаў проці апошніх рэпрэсыі.

Вынікам гэтага ў Шанхаі здарылася аружная бойка. Хоць, як газеты пішуць, камуністычныя вайсковыя аддзелы адступілі, але-ж ясна, што яны ўсё ж такі ёсьць.

Чанг-Кай-Шэк узяўся чысьціць ад камуністых прафэсійнальных саюзы, якія цалком ахопліваюць камуністымі, дык як відаць гэтая чыстка нанясе Кітайцам новыя раны, а кітайскаму вызвольнаму руху замешку.

Кітай і іншыя дзяржавы.

У кітайскіх водах Ангельцы, Японцы, Амэрыканцы, Французы, Італьянцы, Гішпанцы, Партугальцы і Галандцы трымаюць вялікія аружныя сілы. Англія і Амэрыка выслалі новыя падмогі.

Мобілізацыя ў Японіі.

У сувязі з парушэньнем экстарыторыяльнасьці савецкага пасольства ў Пэкіне, Японцы чакаюць аружнага выступленьня Саветаў проці кітайскага буржуазнага ген. Чанг-Тсо-Ліна. А дзеля гэтага Японія мобілізуецца, каб прысьці яму на падмогу проці Саветаў.

Сытуацыя ў Кітаі.

Гэтымі днямі ўзьнікла спрэчка паміж кітайскімі камуністымі і блізкімі да іх куомінтангам (паліт. партыя), якія супольнымі сіламі разбілі буржуазныя войска і амаль-што не ахапілі ў свае рукі ўвесь Кітай.

Вынікам гэтае спрэчкі сталася тое, што фронт Кантонцаў аслабіўся, дык праціўнікі Кантону перайшлі ў наступленьне.

Фіаско канфэрэнцыі аб разаружэньні.

Міжнародная канфэрэнцыя аб разаружэньнях, якая праводзілася ў Жэнэве ў справах абмежаваньня ўваружэньня адложана на невядомы час.

Сплаў дрэва па Нёмане.

Ангельская фірма купіўшы 100.000 куб. мэтраў дрэва ў Польшчы, зьвярнулася да літоўскага ўраду з дамаганьнем пазваленьня сплавіць гэты лес Нёманам да мора ў Мэмэль. Літва хоць і неахвотна, але-ж згаджаецца задаволіць вымаганьні фірмы прадстаўніцы магутнае Англіі.

Польскія газеты відзяць у гэтым палітычныя постуны ў справе паразуменьня Польшчы з Літвой, але-ж літоўскія газеты катэгарычна прэчаць гэтаму, кажучы, што Ангельцы проста з-за гандлёвае выгады хочуць сплавіць лес па Нёмане і толькі...

Усе ўладары забываюцца, што Нёман гэта беларуская рака.

Літва.

Літоўскі Сойм выказаў няверу сучаснаму літоўскаму ўраду Вальдэмараса. Выказы няверы ўрад атрымаў ад прадстаўнікаў цэнтру і лівіцы літоўскага Сойму.

Урад падаўся ў адстаўку. Спадзяюцца, што ў Літве будзе абвешчана вайсковая дыктатура. Сойм распушчаны.

Англія.

Ангельскія анархістыя Сако і Ванэці асуджаны на сьмерць і ў Чарльстоне гэты асуджаны.

На Белым моры разбіўся ангельскі карабель, на якім затанула 45 чалавек. Уратавалася зусім мала.

Чэхаславакія.

На станцыі Брно-Мараўскае здарылася катастрофа. Ад спатканьня двух цягнікоў 7 чалавек забіта, 40 цяжка і 100 лёгка ранена.

* * *

Можа збрыдне мне доўга чакаць
І сачыць твае мілыя крокі,
Аглядацца на ўсенькія бокі,
Каб цябе найчасей спатыкаць...
І каб скончыць перыяд міражны
Напішу табе ліст невыразны.

Напішу, як у вечар між зор
Плаўна месяц срабрысты лунае,
Як у гаю чароўна сьпявае
Мілых птушачкаў звонкавы хор...
Ты манліва яго прачытаеш
І шапнеш: «Не мані, ты кахаеш».

* * *

Враг мой вьчный, пора научиться
Вам кого-нибудь вправду любить.
А. Ахматова.

Трэ парадзіцца можа з варожкай,
Мо' яна мне асьветліць той гай,
Дзе гуляеш ты вузкай дарожкай
І ківаеш мне пальцам «сюдай!...»
Мо' варожка парадзіць мне ціха,
Як схавацца ад бурнага ліха.

Што-ж варожкі: мне толькі здаецца...
Ўсё-ж паслухаць нямог-бы іх я;
Калі сэрца так міленька б'ецца
І нясецца, дзе постаць твая
Калыхаецца ў цені між дрэва,
Як у раю галютка Ева.

* * *

Умьётъ такъ сладко рыдать
Въ молитвѣ тоскующей скрипки,
И страшно ее угадать
Въ еще незнакомой улыбкѣ.
Анна Ахматова.

Як разкелзана бура зімою
Рве і сьвішча ў начы між вугламі
І пужае равучай трубою
Бедных дзеткаў сабраных пры мамі,
Так страшэннай і мілай здаецца
Гэта бура, што цягне з сабою
Нас абое і дэка зноў прэцца,
Каб схаваць нас ад сьвету за мглою.
А пасья можа з нас засьмяецца...
І ня прыме за працу прызнаньня...
Ах, чаму мне ўсё гэтак здаецца,
Ці-ж у гэтым істота каханьня?...

* * *

Пасьвячаю М. Ш.

Сьцямнела і сумна на дроры;
Я берагам слаўнай Вултавы,
Дзе ветрычак веє ласкавы,
Іду ў пазаместныя горы.

І цёмна і сумна на дворы,
Жалобна плюскочуць тут хвалі,
Плюскочуць і недзе ў аддалі...
Канаюць як голас на моры.

Памалу ўваходжу на горы,
Хвалдуюцца побач узгоркі,
Далёка бліснулі дзьве зоркі
І зьніклі у цёмным прасторы.

І ціха і млеўка на дворы;
Я сьпёрся на камень сьцюдзённы
І глянуў у бок паудзённы,
Дзе ярка сьвяціліся зоры.

У цёмна-таёмным прасторы,
Затуляным шэрай імглою,
Я воблік увідзеў той зоры,
Якую я бачыў з Табою.

Фр. Грышкевіч.

=====

СЯЛЯНЕ.

Аб усіх крыўдах, аб зьдзеках адміністрацыі і аб вальным жыцьці пішыце ў сваю газэту „Сялянскую Ніву“.

=====

НАВІНЫ.

— **Першы выпадак.** За мінулы твдзень лічба безработных у Вільні зьменшылася на 10 чалавек.

Падаем гэта як першы выпадак, бо дагэтуль ад восені лічба безработных усрцяж павышчалася.

— **„Народны Звон“.** Беларуская газета „Народны Звон“, друкаваная лацінкай, якая асабліва часта пападала пад канфіскаты, перастала выходзіць па пастанове акружнага суду.

— **Лубіновы крэдыт.** Дзяржаўны Зямельны Банк вызначыў нейкую суму на выдаваньне пазычкіў земляробам у мэтах засеваў няпрыгоднай зямлі лубінам. Асыгнавана на морг зямлі па 20—30 злотых.

— **На палянзацыю.** У Вільні адбыліся курсы для духоўнікаў быўшых праваслаўных перайшоўшых на вунію. Праслухала курсы 15 чалавек.

Як бачым, дык на гэта ўрад ахвотна траціць сродкі, а як на беларускую школу, дык нічога...

— **Прыклад глупоты.** „Dziennik Wileński“ друкуе: „згодна інструкцыі атрыманай з Менска б. „гурткоўцы“ агітуюць сярод сялян аб тым, каб сяляне дамагаліся ад ураду грашовай дапамогі для пацярпеўшых ад неўраджаю“. Гэтую агітацыю „Dz. W.“ называе процідзяржаўнай. І вось, калі-б на'т і была гэтакая агітацыя, дык дзе-ж тут антыдзяржаўнасьць?

— **Брэдні Обста.** „Dziennik Wileński“ яшчэ падаў вестку аб тым, быццам пры рэдакцыі „Сял. Нівы“ згодна прыказу К. П. З. Б. арганізавана Бюро па збору ахвяраў для запамогі арыштваным камуністам і „Грамадаўцам“.

Рэдакцыя „Сял. Нівы“ прымае ахвяры для палітычных вязняў Беларусаў з сваёй ініцыятывы, а весткі падаваньня Обстам зьяўляюцца проста правакацыяй.

— **„Беларускі Дзень“.** „Беларускі Дзень“ польская газета ў беларускай мове адзначылася добрым выкананьнем сваіх абавязкаў, бо польская газета „Głos Prawdy“ падхапіла ідэю „Беларускага Дня“ аб згодным сужыцьці Беларусаў з Палякамі і піша, што беларускае грамадзянства вельмі імкнецца да гэтага.

Аднак газета „Głos Prawdy“ павінна сабе прыпомніць, што „Беларускі Дзень“ не выказвае думак беларускага грамадзянства.

Як улісацца у Беларускі Сялянскі Саюз.

Падпішчык, які добра зразумеў, што Беларускі Сялянскі Саюз зьяўляецца партыяй, якая запраўды адважна бароніць інтэрэсы нашага сялянства, павінен неадкладна ўлісацца ў свой Саюз. З гэтае мэтай трэба паслаць у Цэнтральны Камітэт аткрытку (Вільня, Завальная 6—5) з просьбай прыслаць бланкеты заявы і анкеты, інструкцыі і праграму.

Грамадзяне, Беларусы!

У в. Рудаўцы, Слонімскага пав., існуе прыватная Беларуская школа. У сувязі з цяжкім матэрыяльным палажэньнем сялянства, школа вельмі бедная, а таксама вельмі бедныя і дзеткі, што ходзяць вучыцца.

Сяляне ўсімі сіламі сьлэта хочуць крыху адбудавацца, дык на гэта патрацілі апошні пуд хлеба, а леташні ўраджай ведама які. Вясна нясе з сабою голад. Ідуць Вялікодныя сьвяты. Дзеткі нашае школы ня толькі ня будуць бачыць пірага, але-ж многія ня будуць мець на'т кавалка хлеба. Хочацца, каб родная школа, як любячая матка, хоць крыху зьменшыла іх бяду і каб дала магчымасьць весялей правясці Вялікія дні і гэтым яшчэ болей прывязаць іх сэрцы да роднае школы.

Зварачваемся да Вас з просьбай зляжыць ахвяры на «чырвоенае яечка» для дзетак нашае школы, якое думаем наладзіць на другі дзень праваслаўных сьвятаў.

Ваша ахвяра даставіць многа радасьці як дзеткам, так і бацьком і рэхам пракаціцца далёка па нашай старонцы і пабздэрыць нашых суседзяў у барацьбе за родную школу.

Афяры можна склацаць у рэдакцыю «Сялянскае Нівы» або проста ў школу: pocz. Jeziornica, w. Rudawka Białoruska szkoła, naucz. St. Towłajowa.

Коопэрацыя у жыцці беларускага селяніна.

Коопэрацыя ў жыцці нашага селяніна не іграе тае выдатнае ролі, якую адыгрывае ў жыцці заходня-эўрапейскім.

Калі ўзяць жыццё нямецкага, ці іншага заходня-эўрапейскага селяніна і параўнаваць з жыццём нашага селяніна, то акажацца, што дабрабыт нашага найбагацейшага селяніна, будзе выглядаць нікчэмным. Такая колясальная роўніца ў жыцці беларускага і заходня-эўрапейскага селяніна тлумачыцца тым, што сваё жыццё заходня-эўрапейскі селянін пабудоваў ды і ўсёцяж будзе на падваінах арганізацыянага, хаўруснага, творчага супрацоўніцтва, інакш кажучы — на прывычках коопэрацыі.

Пахваліцца гэтакі структурай свайго жыцця нашае сялянства ня можа. Ідэя коопэрацыі, або супольная хаўрусная праца сярод яго пашырана слаба. Замест моцнай арганізацыі, пануе дэарганізацыя; кожны жыве паасобку. Сярод нашага сялянства яшчэ і сёння трымаецца пагляд на коопэрацыю, як на нешта такое, без чаго можна лёгка абайсціся.

Мы ня будзем тутакж разглядаць, чаму ў беларускага земляроба існуе гэты пагляд на коопэрацыю і тыя прычыны, які стварылі і дапамагаюць існаванню гэтага пагляду, скажам толькі адно, што адсутнасць ідэі коопэрацыі ў яго жыцці, прыходзіцца яму балюча адчуваць. Абраза таго палажэння, у якім знаходзіцца беларускае сялянства жудасны.

Бедны наш селянін ня толькі матар'яльна, але і духова. Каб ня згівнуць аканчальна, беларускаму селяніну трэба шукаць спосабаў ратунку. Найвыдатнейшы спосаб ратунку будзе правядзенне ў сваё жыццё, гэта знача тога самога спосабу, за які ў свой час ухажуўся і якога трымаецца і сёння яго заходня-эўрапейскі таварыш.

Дык вось, значыцца, пачынаючы будаваць сваё жыццё на коопэрацыйных асновах, нашае сялянства ў першую чаргу здабудзе сабе эканамічны дабрабыт, на заўсюды забяспечыць сябе ад эксплуатацыі рожных прыватных гандляроў, перакупшчыкаў і інш. Той лішні грош, які ён кожны дзень пераплачвае гандлярам, пойдзе на яго культурна-просветныя мэты; створыць свае крэдытныя таварыствы, дзе знайдзе патрэбны грош у труднай гадзіне, прадаставіцца магчымасць карыстацца сялянска-гаспадарчымі машынамі і інш. Павялічыўшы свой эканамічны дабрабыт, наш селянін здолее задаволіць і сваё культурна-просветныя мэты, праз арганізацыю рожных культурна-просветных таварыстваў, школ, курсаў, народных дамоў, бібліотэк і г. д. Апрача гэтага коопэрацыя будзе мець вялікі ўплыў і на маральны воблік нашага сялянства. Прыцягваючы яго да працы, коопэрацыя прывучыць яго да сумленнай, адказнай працы, да арганізаванага жыцця, да салідарнасці, прывучыць разам працаваць, вясяліцца, сумаваць і разам-жа барацьба свае інтарэсы.

Праз коопэрацыю, беларускае сялянства, як арганізаваная адзінка, здабудзе сабе ўсе грамадскія і палітычныя правы. Агулам кажучы, коопэрацыя паможа нашаму сялянству пры яго безграмадзі, бязземельлі, заваяваць тое, што дае багатым людзям капітал. Самае-ж галоўнае, што можа даць беларускаму сялянству коопэрацыя, дык гэта важную дапамогу ў той барацьбе за свае клясавыя і нацыянальныя правы, за якія наш селянін вядзе геройскую барацьбу і па сённяшні дзень.

К. Матусэвіч.

Ня хочучь незалежнасці.

Д. Антоні Луцкевіч пасля зліквідавання Грамады, як ведама, ужо стаў безпартыйным дык пачаў выпускаць газету „Наша Праўда“, каб выяўляць „запраўднае“ жаданне працоўнае масы. І вось у № 5 гэтае „Праўды“ перадавіца гавора гэтак: „у сучасных варунках справа беларускай незалежнасці—гэта не задача дня“, (вось дык красачка!) а ідэал (незалежнасці), па славах „Праўды“, яшчэ надта далёка ад нас.

Зварачваючы ўвагу на гэты сказ „Праўды“ заклікаем:—няхай кожны Беларус задацца пытаннем: ці гэта „Праўда“ запраўды выяўляе жаданне беларускага працоўнага народу? Бо, калі пытанне аб незалежнасці ня ёсць задачай дня, дык знача добра нам гэтак як ёсць? Як гэта ня стыдна, п. Антоні, вам гэтак крывадушна абманваць працоўныя масы?

Закладайце прыватныя беларускія школы.

Паводле існуючых законаў Беларусы маюць права мець ня толькі прыватныя беларускія школы, але і дзяржаўныя. Аднак гэтае права на ўрадовыя беларускія школы дагэтуль не праведзена ў жыццё. Не адказваючыся зусім ад урадавых школ і вядучы далей сістэматычнае складанне дэкларацыяў нам трэба у меру магчымасці, старацца закладаць хоць прыватныя беларускія школы.

Каб памагчы сялянам закладаць прыватныя беларускія школы, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры бярэ на сябе ўсе клопаты ў справе атрымлівання ад уладаў дазволу.

У сувязі з гэтым, зварачваемся да сялян з клічам: закладайце свае прыватныя беларускія школы! Сяляне, якія хочучь залажыць прыватную школу павінны напісаць у Інстытут (Вільня, Завальная 6—5) заяву і падаць даныя:

1) У чым доме мае быць школа? Падаць размеры дому (даўжыня, шырыня і вышыня), колькі вакон і дзвярэй і далучыць плян дому (можна плян нарысаваць самім).

2) Пасьведчанне ад павятовага доктара, пасьведчанае старостам, што кватэра пад школу адказвае гігіенічным варункам.

3) Спісак дзяцей у школьным веку (ад 7 да 14 г.), падаючы іх век.

4) Прозвішча і імя вучыцеля, яго адрэс, вучыцельскія кваліфікацыі, нацыянальнасць, вера.

Такія заявы трэба прыслаць у Інстытут найпазней да 15-га мая с. г., бо школьныя ўлады прымаюць заявы на прыватныя беларускія школы толькі да 1-чэрвеня.

Беларускі Інстытут
Гаспадаркі і Культуры.

Аб адносінах сялянства да роднае школы.

Беларускім Інстытутам Гаспадаркі і Культуры атрымана гэтакі ліст ад сялян вёскі Дамуці, Лынтупскае воласці, Сьвянцянскага пав.

„Мы сяляне дужа дзякуем за Ваша пісьмо, якое мы атрымалі 25 сакавіка, з якога мы даведаліся, аб тым, што атрымана канцэсія на школу. 27 сакавіка склікалі агульны сход, на якім на запытанне, пастаўленае Карніловічам, ці хочаце беларускае школы, усе прысутныя адказалі: „хочам“. Дык і выбралі Б. Масьцяніцу паехаць у Сьвянцянны і прывезьці доктара на 28 сакавіка. Павятовы доктар прыехаў а 12 гадзіне ў памешканне Ю. Хмулькі, у быўшую школу. Мы не надзеяліся, што доктар прыедзе, дык нават хаты не прыбралі, але нічога. Усё было добра — усяго старчала, толькі загадаў доктар адну печ выкінуць, дык на гэта гаспадар хаты не згадзіўся.

Дык пашлі да хаты К. Масьцяніцы, якая прыдалася пад школу і якую доктар запісаў, загадаўшы справіць вешалкі для адзежы і некаторыя іншыя дробязі. А калі доктар запытаўся, каму пераслаць паперы, дык мы адказалі: няхай пан доктар перашле паперы ў Інстытут.

Яшчэ хочам паведаміць, што абяцана даць школу толькі часовую, пакуль мы ня збудзем новага школьнага будынку. Мы і на гэта згадзіліся. Мы шчыра просім, каб вучыцеля прыслалі хоць на Вялікдзень, бо дзеці ўжо некаторыя не пашлі ў польскую школу. Дык кіраўнік гэтае школы нас страшыць, што пасадзіць на Лукішкі, на дзень па тры разы прысылае паперкі, а то і сам прыходзіць і ў дзяцей пытае: „co slychać o szkole!“

Паважаныя нашыя абаронцы! Шчыра дзякуем за Вашы старанні і просім выслаць нам вучыцеля. Чакаем адказу“.

Гэтакі чын дамудзёўскіх сялян бязумоўна заслугоўвае на агульную ўвагу як прыклад, мы надзеямся, што і ўсе іншыя беларускія вёскі не апусьцяць рук, а будуць безадкладна старацца аб родную беларускую школу для сваіх дзяцей.

Браты Беларусы!

Прыдзіце нам з помачу кніжнай, або грашавой. У нашай в. Шаўлянах, пав. Бра-слаўскага, адкрылася бел. школа, дзякуючы Бел. Інстытуту, але як прыватную школу нам вельмі цяжка ўтрымліваць, ня маем за што купляць падручнікі, а таксама і вучыцельцы плаціць.

Дык усіх шчырых і спачуваючых грамадзян Беларусаў просім злажыць ахвяры на нашу родную школу.

Ахвяры можна прысылаць у рэдакцыю «Сял. Нівы». Шаўлянскія сяляне.

3 жыцця пад Польшчай.

Пасля забастоўкі.

Як ужо паведамлялася, дык лодзінская забастоўка скончылася дзякуючы інтэрвенцыі ўраду.

Аж тры міністры разглядалі справу палібоўнага кампрамісу паміж работнікамі і прадаўцамі і як вынік гэтага вынясьлі такую пастанову, якую прызнана падвышка заробтнай платы 7-12 процантаў. Гэтакія падвышка лодзінскіх работнікаў не задаволіла, дык работнікі падалі ўраду меморыял аб новым разглядзе справы.

Мястовыя выбары.

У Прушкове і Пінску адбыліся перавыбары месставых радаў. У Прушкове ўзялі перавагу радыкальныя групы, а ў Пінску, як падаюць гэзэты, дык гарой вышлі Беларусы, Жыды і „камуністы“. Усіх разам 19 сяброў. На польскаю долю дасталася толькі 5 мандатаў. Проці гэтага пратэстуюць правыя польскія газеты і заклікаюць да рэформы закону аб выбарах у самаўрады, гэтак, каб забяспечыць польскасці перамогу.

Апошнімі днямі распушчана местава рада ў Варшаве і моцная ідзе гутарка аб роспуску віленскае меставае рады.

Цікава якія вынікі выбараў будуць у гэтых месцах?!

Зладзействы.

Польскія газеты надрукавалі вестку аб тым, што паштовы асыстэнт Крулеўскай Гуты, украў грашовую пачку на 1.500 тысяч злотых, якія былі зданы на пошту ў Седльцы.

На станцыі Лапы каля Беластоку, напастнікі аграбілі каляёвую касу, забраўшы 90.000 злотых. Напастнікі выламалі заднюю сьцяну касы. Пытаньне: дзе-ж была паліцыя са сваімі зоркімі вачыма?

Чыгуначныя паліцэйскія ўлады вядуць энэргічнае сьледства.

Манархізм у Вільні.

Па рэзэляцыях віленскага манархістычнага польскага „Słowa“, палітычны псыхалёгія віленцаў грунтуецца на трох рэчах: 1) на польскасці і польскіх традыцыях, на каталіцкасці і каталіцкіх традыцыях, 2) на папулярнасці марш. Пілсудскага і 3) на ненавісьці да ковенскае Літвы.

„Прызнаючы канечнасць далучэння Літвы да Польшчы, — кажа „Słowa“ — гэтае апошняе зьявішча надта не пажадана, бо стане на перашкодзе польскай палітыцы адносна Літвы. Але „слова з песьні ня выкінеш“, бо гэта ёсць-запраўднасць“.

3 дня 12 красавіка віленскія манархісты ўжо выявілі сваё аблічча і адкрыта абвясцілі сваю палітыку. З гэтага манархістычнага выяўленьня мы дазналі, што манархістычную групу ўраду складаюць выключна абшарнікі. Мэты манархізму, як ведама, — пасадыць караля, а цераз яго моцную ўладу ўтрымаць сучаснае сацыяльнае палажэнне. Што найбольш трывожыць абшарнікаў, дык гэта зямельная рэформа, але-ж ня тая якую праводзіць урад, а тая якая магчыма прыедзе... На наш пагляд направа зямельнага пытаньня, згодна з дамаганьнямі сялянства, рэч неабходная, а калі гэтак дык палітычныя думкі абшарнікаў аб манархізме — толькі брэдні, бо радыкальнае сялянства не пазволіць надзець сябе каралеўскае ярмо, а прымусяць да гэтага жменька абшарнікаў многамільённую сялянскую масу ня зможа.

Што нас можа дзівіць, дык гэта тое, што урад марш. Пілсудскага, праводзячы супакойную палітыку (па заявам ураду), дазваляе гэтак безцэрэмонна выяўляць агрэсыўную думку адносна Літвы. Калі абок паглядзець, дык здаецца ў гэтых выпадках, што і ўрад згаджаецца з віленскім манархістычным „Słowam“.

Польская захопнасць.

Польская газета „Monarchista Wileński“ падаючы інфармацыі аб стане манархістычнага руху ў Польшчы піша:

„Паўстала яна (арганізацыя манархісты) у Пазнані і сёння згуртавала ўжо там тысячы разумных і патрыятычных Пазнанчыкаў. Таксама на Мазоўшчу і ў Варшаве працуе манархістычная арганізацыя, на чале якое стаіць п. Міраслаў Абэзерскі, адвакат варшаўскі, але-ж родам з найдалейшых польскіх крэсаў, Магілёўскай зямлі, якая енчыць пад ярмом бальшавікоў“.

Дык вось адгэтуль вывад: калі Магілёўшчына польскія крэсы, дык яе трэба далучыць да „Macierzy“?—хіба гэтак, паны манархісты?

Хто-ж можа зрабіць запраўдныя вывады з міратворчых заяваў польскага ўраду і талераваных праваў агрэсыўнасці?

Гаспадарскі аддзел.

Кармавая морква.

Кармавая морква па сваёй спажывнасці стаіць вышэй за буракі, яна мае меней вады і больш цукру. Дык у гэтакім выпадку можна параўнаць 3 часткі морквы да 4 часткаў буракоў.

Морква ідзе на корм усім дамовым жывёлам, а асабліва маладняку. Жывёла з ахвотаю есць моркву, а маладняк спажывае моркву хутка расьце дастаючы па 5 ф. морквы ў дзень.

Каровы павялічаюць малакадойнасць, калі даваць ім па 25 фун. морквы, а коні могуць працаваць дастаючы 30 ф. морквы ў дзень.

Як мы бачым дык карысць ад морквы вялікая, толькі справа ў тым, ці можа расьці яна ў нас вялікаю, карыснаю? Аб гэтым пойдзе далей рэч. Як прызнаюць практыкованыя людзі, дык калі зрабіць усё тое што трэба, дык бяжумоўна морква можа даць ураджай і то не абы які, а гэтакі як: 1600—3000 пудоў з морга.

Родзіцца морква на ўсякай зямлі, на т і на пясчанай, абы не на вельмі сухой. Справа толькі ў адпаведнай падгатоўцы глебы.

Найлепш морква родзіцца калі садзіць яе пасяля ішаніцы пад якую клаўся гной. Але таксама можна ўвосень прыгараць гной, а вясною садзіць моркву. Пад моркву трэба араць, як найглыбей, а дзеля таго робяць гэтак: раскідаюць гной і пускаюць плуг на сярэдняю глыбіню. За плугам ідзе абгортач (які ўжываецца да бульбы, крыльці трэба адняць) і праводзіцца як можна глыбейшы раўчак. У гэты раўчак трэба нагортаць гной. Другою баразною закрываем гэты раўчак з гноем, а новай баразне ізноў робім раўчак і нагортаем гной і г. д.

На раньняй вясне трэба раллю паска-

родзіці, рабіць радкоў: адзін ад другога 35—40 цэнтымэтраў і тады сець, калі няма на гэта спецыяльнае сеецкі, дык можна сець рукамі, але насенне трэба зьмяшаць з пяском. На адзін морг можна высяваць 8—12 фунтаў добрага насення. Прыкрываць трэба плыценка.

Морква надта доўга ўходзіць, а дзеля гэтага пажадана, перад севам намачыць насенне ў вадзе. Насенне можа мокнуць 24 гадзіны. Сець моркву трэба з малою прымешкаю ячмэню ці грэчкай якай хутка ўходзіць. Гэта патрэбна дзеля таго, каб былі значныя радочкі; гэтыя радочкі трэба прарэзаць сапкаю, каб ня рос бур'ян. Калі ўжо морква паўходзіць, дык трэба асыпаць яе і палом. Выкаваную моркву трэба ссыпаць у ямы і добра прыкрываць. Моркву трэба карміць жывёлы з восені, бо морква хутка псуецца. На радкох паміж морквы можна пасеяць нямнога маку, які таксама можа даць добры ўраджай, а гэтакім чынам з аднаго поля зьбярацца быццам два ўраджаі.

Гатункаў морквы ёсць многа, але найлепшаю зьяўляецца белая морква з зялёнаю галоўкаю. Расьце гэтая морква надта вялікай і пры глыбокім арачэнні дае добры ўраджай.

„Лебэрнская“ морква жоўта-памеранцовага коляру, таксама з зялёнаю галоўкаю, вельмі вялікая, 1/2 даўжыні яе хаваецца ў зямлі. Вытрымоўвае засуху. Родзіць і на пяскаватых землях.

На цяжкіх землях добра родзіць морква, якая завецца „Сьвяты Валеры“.

Кажуць людзі: спрабуйце пасеяць моркву не будзеце каецца! У кожным разе, зрабіць усё гэтак, як тут гаворыцца і засеяць на пробу хоць не вялічкі кавалачак зямлі моркву, радзім кожнаму селяніну.

Да нас пішуць.

Выкручваюцца.

(Дабучын, Пружанскага пав.).

Месяц ішло з таго часу, як Беларускі Пасольскі Клюб падаў інтэрпеляцыю міністру ўнутраных спраў у справе пабіцця селяніна з вёскі Дабучына Паўла Велікасельца, камэндантам мясцовага пастарунку. Таго-ж самага дня, толькі пазней, быў пабіты на тым-жа пастарунку Міхась Зарэцкі (хлопец) за сьпеў вясковых песьняў і „Ад веку мы спалі...“, каторага біў паліцыянт Рагальскі, і так сама справа ў міністра. Цяпер, калі пачалося следства ў гэтых справах, (бо ў панядзелак 4.IV. г. м. прыяжджаў нейкі з Палескага округу і рабіў дапрос сьведкаў), то паліцыя, чуючы нядобры вынік з гэтага прадстаўляе зусім фальшывых сьведкаў (збяднікі і чужнікі нашага сялянскага сярмяжнага народу), думаючы на гэтай падставе выкруціцца. Першы сьведка, жыхар гэтай-жа вёскі Максім Валасовіч, зьяўляецца радным Пружанскага гміны, які пры патрэбе зайшоў на пастарунак пад той час, (калі скатаванаму Вялікасельцу прыказана было а 4-ай гадз. зьявіцца на пастарунак са стрэльбай хаця з купленай), да тэлефону нешта пагаварыць з Пружанай. Другі: асаднік з Шыдоўшчыны п. Крысьяк, няведама што ён можа даказаць, калі ён зусім ня быў на пастарунку і нічога аб гэтай справе ня знае.

Ёсць ведама, паліцыя пры сьведках ня біла і затым сьведкі паказуць, што яны ня былі пры біцці; але ўся вёска ведае, што на пастарунку пабілі двух людзей.

Малады Беларус.

Беларус прабуджаецца.

(Скідэль, Горадзенскага пав.).

Беларуская культурна-асветная праца ўсьцяж робіць вялікія пасьпехі. З кожным днём усё больш і больш сьведомых Беларусаў прыхіляецца да гэтае справы. Імкненне да ўсяго свайго роднага, матчынага ўва ўсей яго прыгожасьці і моцы, ахапляе што-раз дык шырэй масы грамадзянства.

У нядзелю 3-га красавіка, стараньнем гуртка любіцеляў тэатральнага мастацтва, наладжаны быў спектакль. Адыграна была п'еса Гугоўскага „Сурдут і сярмяга“. Перад пачаткам спектаклю прапаялі ад гмын беларускую песьню „Не пагаснуць зоркі ў небе“. П'еса зыграная была надта добра. Асабліва добра выканалі сваю ролю; жонка Янкі Пыханы, хоць і маладая яшчэ дзяўчына, але добра ўлавіўшая ўвесь сэнс абоджанья і гутаркі старае кабет. У ігры Янкі ў 2-ім акце, замала было выдзялена жыцьця ў часе выраканья ім Пранцішка. Прыцелі Пранцішка Карусь і Эдвард

вельмі добра ігралі свае ролі. Толькі адзін Зыгмунт, той з „ледзяным спакойствам“, ні маргнуўшы вокам, ні паварушыўшы рукою, гэтак выцяўляў немаральнасць насмешкаў Карусі і Эдварда над гонарам і істотай кабет; глядзельчыкам ня ведама, што было рабіць: ці сьмяяцца з ягонага ўтрыманья, ці пераконвацца ў справядліваеьці ягонай рэчы. Затое ўсіх задавала сваёй іграй Алесь. Від яе шчырасьці і падабенства, з якім яна вяла гутарку з Тамашам, змушаў думаць, што гэта яна (можа быць) частку дапраўднага каханья ўзяла з свайго жыцьця і паказала на сцэне. Тамаш добра выканаў свае абавязкі адносна Алесі, але лепш было-б, каб ён ня трымаўся гэтак „карэктна“ з ёю на сцэне, а выцяўляў тую моц каханья, якая прадугледжана ў п'есе. З астатніх актараў найлепш сваю ролю адыграў дзядзька Мацей.

Пасяля спектаклю былі дэклімаваны вершы. Асабліва добра дэклімавала верш „Краю мой родны“ Марыя Сеўрук.

Прысутных была многа. Былі прадстаўнікі жыдоўскае інтэлігенцыі, яны вельмі цікавіцца зьявамі беларускага нацыянальнага руху. Агульня вынікі з паставы гэтага спектаклю, а асабліва выбару п'есы, паказваюць той шлях нашае перадавае моладзі, якім яна імкнецца да роднае культуры.

Сьвядомае маладое пакаленьне пранікнута думкаю, што мы, як народ працоўны, павінны пашыраць сваю родную культуру і яе ідэалогію, якая мацнейша і больш надаецца працоўным чымся шляхоцка.

Скідэльскім культурнікам варта было-б залажыць гурток культурнае інстытуцыі, тады праца будзе больш арганізаванай і сьметэматычнай.

Залом.

Маладыя артысты.

(Шутовічы, Сморгонскай гм., Ашмянскага п.).

Дня 27-га лютага с. г. у вёсцы Шутовічы адбылася лекцыя і вечарына, ладжаная Шутовічскім гуртком Бел. Инст. Гаспадаркі і Культуры. Грам. Каруза, як дэлегат Віленскага аддзелу: прачытаў лекцыю на тэму: „Аб беларускім народзе“, далей была згуляна п'еса „Выбары старшыні“ Я. Быліны, у якой прымалі ўдзел, Антось Жабінскі, Вінцук Шутовіч, Міхась Юшкевіч, Вінцук Жабінскі, Ядзя Шутовічанка, Марыя Жабінская, Лёля Жабінская, Адвард Шульжыцкі, Міхась Пуцьскі, Міхась Хлябовіч, Пётра Шутовіч і шмат іншых.

Дзіву дзіваваліся людзі, як маглі гэтак добра гуляць на сцэне асобы, якія першы раз на ёй выступалі. Відаць, што беларуская культура глыбока сядзіць у сэрцы беларускага народу. З якой, напрыклад, шчырасьцю былі аддадзены сцэнкі хоць-бы вясковага вяселья. Прысутныя на вечарыне забываліся, што яны бачуць перад сабой сцэну, а не сапраўднае жыцьцё. Трэба гарача любіць усе праўны свай-

го народнага жыцьця, каб аддаць іх на сцэне з такой мастацкай сапраўднасьцю.

Уражаньне, якое пакінула гэта вечарына, ня скоро затрэцца ў людзей, што яе бачылі, а ад Вас, шутовічская моладзь, залежыць каб яно зусім не зацёрлася, а запаліла тую вялікую любоў да нашай роднай культуры, якая на жаль пачала была, у большасьці гаснуць.

Дык маладыя артысты! Не перапыйцеся ў сваёй працы, помнячы, што толькі той народ жыве, які жарыць сваю культуру вялікай, гарачай любоўю.

Госць.

Настаўнік—забойца.

Быўшы вучыцель у в. Блізкая, Ражанскае гм., Касоўскага пав. Францішак Баначкоўскі вельмі добра вучыў, але ня дзетак, а іх бацькоў. Раз ехаў ён са Слоніма з жыхаром той вёскі с. п. Кастусём Ліндзвічам і калі той у нечым не згадзіўся з яго філэзофіяй, дык Баначкоўскі Ліндзвіча забіў з рэвольвера. Праўда, псьле яго „папрасілі“ у „белы дом“ у Слонім, дзе ён троху пасядзеў, пакуль жонка прадала яго апошнія нагавіцы ды залажыла нешта 500 зл. каўчы. Цяпер ён безработны, але ня можна сказаць каб быў бяз працы, бо фактычна ёсць супрацоўнікам „Беларуск. Слова“. У кожным № гэтай газеты, яго карэспандэнцыя займае аж цэлую старонку, пад загалоўкам: „Слонімскае хроніка“. Можна там спаткаць „пекныя“ малюнкі Міжавіцкае гм. а найчасьцей біаграфіі яе жыхароў. З настаўніка стаў даносчыкам. Часамі, пан Баначкоўскі, няўзнік і ножку падале ў п. камэнданта і скажа яму—хто, з жыхароў чым займаецца, або думае займацца. Чэсьць табе пане „настаўніку“, што гміну нашу рэкламуеш на цэлы край! Квас.

НАШАЯ ПОШТА.

Ціўнелю І. Вершы атрымалі, калі падоўдць надрукуем.

П. С. Сьветлішнікаву ў Югаславіі. Гр. В. П. Вішнеўскі і В. П. Каваленка не зьяўляюцца нашымі падпішчыкамі затым ня маем іх адрасоў.

Яськевічу Язэпу. Ваше пісьмо нераслалі адвакату па адрасу.

Алесь Дудар. Карэспандэнцыю атрымалі, памагчымацьці надрукуем. Друкі паслалі.

Фр. Грышкевічу. Паслалі Вам заказ ліст. Вярбіцкаму М., Курыловічу М., Шахоўскаму К., Скуратаму В. Альшаўскаму Я., Кажуху А., Лоску І., Пратасевічу Ул., Вашкевіч Ніне. Пробны нумар паслалі.

Пучынкаму В., Баліцкаму М., Габцу М., Ганчару І., Кізевічу М., Гаўрылюку Янку — газету паслалі.

Дасталі ад:

Пакроўскага Міколы, Лабочкага Паўла Адамовіча Тамаша, Горановіча Янкі — па 2 зл. Вераб'я Мацея — 1 зл.

Д ф я р ы

на „чырвонае яечка“ для дзетак Беларускай прыватнай школы ў Рудаўцы, Слонімскага пав. атрымана ад:

1) Інстытуту 5 зл., 2) Б. 3 зл., 3) В-ка Э. 3 зл., 4) Карузы 2 зл., 5) Сьвістуна 2 зл., 6) А. Стэповіча 1 зл.

Куток сьмеху і сатыры.

Трудны адказ.

Вучыцель: Мне здаецца, што гэтае пытаньне ёсць табе за труднае!
Вучань: Пытаньне не, але адказ!

Выпісвайце

адзіную ў Заходняй Беларусі ілюстраваную часопісь

„Родныя Гоні“

беларускі месячнік літэратуры і культ.

Выходзе кніжкамі па 48 старонак.

ЦАНА на год—8 зал., на 3 мес.—2 зал., адна кніжка 75 грашоў.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: Вільня, Крывое Кола 21 (Wilno, Krzywe Koło 21).